

El Pla general de normalització lingüística

Els antecedents del Pla

L'impuls del procés de normalització lingüística ha estat un dels punts principals de l'acció de govern de la Generalitat des del restabliment. El procés social de recuperació de la plenitud de les funcions públiques del català com a llengua pròpia de Catalunya, iniciat ja abans del restabliment de la democràcia, era una aspiració general que l'Estatut d'autonomia va recollir —especialment a l'article 3— i que la Llei 7/1983, de normalització lingüística de Catalunya, va desplegar amb el consens unànim de les forces parlamentàries.

D'aquest convenciment sorgeix el Pla general de normalització lingüística, concebut com a instrument en què es concreten i s'actualitzen els grans objectius de política lingüística compartits pels poders públics i pels principals agents de la societat civil.

Des del final de 1988 s'ha desplegat una nova fase de la política lingüística, amb un conjunt d'actuacions que conflueixen en el Pla general:

- Anàlisi de la situació sociolingüística i de les possibilitats de transformar-la, publicada després amb el títol *Estudis i propostes per a la difusió de l'ús social de la llengua catalana* (1991).
- Estudi sobre les màximes possibilitats que ofereix el marc jurídic actual per a la normalització lingüística.
- Consolidació gradual de la Xarxa Tècnica de la Generalitat de Catalunya, òrgan auxiliar de la Comissió per a la Normalització Lingüística.
- Posada en marxa del Consorci per a la Normalització Lingüística.
- Creació de serveis lingüístics sectorials en els principals àmbits organitzatius de la societat.
- Creació del Consell Social de la Llengua Catalana, òrgan d'assessorament, consulta i implicació social en la política lingüística, que presideix el mateix president de la Generalitat.

L'acord de 18 de desembre de 1991 del Consell Social

En la primera sessió plenària del Consell Social de la Llengua Catalana, el 19 de juliol de 1991, el Govern de la Generalitat va presentar-hi la proposta de col·laborar en l'elaboració del Pla general de normalització lingüística, decisió que va adoptar el Consell en la reunió següent, en l'acord de 18 de desembre de 1991.

El procés d'elaboració de la proposta del Pla, que s'ha estès des de començament de 1992 fins al juliol de 1993, ha estat coordinat per un grup de treball format conjuntament per la Secretaria del Consell Social i la Subdirecció General de Política Lingüística, d'acord amb la metodologia pròpia de la planificació

estratègica, com a procediment més adequat perquè una multiplicitat d'actors puguin establir participativament els principals objectius en una perspectiva plurianual, de manera flexible i periòdicament revisable, a fi d'ajustar-se gradualment a l'evolució d'una realitat en canvi permanent com és la situació sociolingüística.

L'acord de 18 de desembre del Consell Social de la Llengua Catalana havia establert ja per endavant l'objectiu general del Pla, en una doble dimensió, col·lectiva i individual:

1. Que la llengua pròpia de Catalunya sigui habitualment usada per les institucions públiques i privades en tots els usos públics i s'hi desenvolupi, en condicions de no subordinació, tota l'activitat.
2. Que siguin plenament respectats els drets lingüístics de cada ciutadà de Catalunya pel que fa al desenvolupament de totes les activitats públiques, professionals, culturals, socials o de lleure, sabent que els poders públics protegeixen o emparen l'exercici d'aquests drets, sense conculcar el dret col·lectiu de la comunitat lingüística catalana a la llengua pròpia del territori.

Partint d'aquest objectiu general, la primera fase del procés va consistir en l'anàlisi de l'entorn, per tal d'identificar en cada àmbit les tendències o els fets més rellevants per a l'evolució de la llengua.

Una valoració quantificada —positiva o negativa— de les tendències identificades pels membres de cada ponència va permetre decantar, al final d'aquesta primera fase, les principals tendències favorables a la normalització lingüística —oportunitats en el llenguatge de la planificació estratègica— o adverses —tendències desfavorables en aquest cas.

Sobre aquesta base, es van establir les directrius estratègiques adequades per tal d'aprofitar les oportunitats i els objectius específics necessaris per contrarestar les tendències desfavorables, a partir dels quals van ser estructurats els objectius superiors, subsectorials i sectorials, fins a enllaçar amb l'objectiu general del Pla.

A continuació, en la fase final del procés, els membres de cada ponència van plantejar les propostes de mesures que consideraven idònies per aconseguir cadascun dels objectius específics del Pla. Les mesures proposades van ser debatudes i valorades d'acord amb quatre criteris: la simplicitat o grau de senzillesa de la mesura, la seva efectivitat en la consecució de l'objectiu, la seva economicitat relativa —segons el volum dels recursos que requeria— i la seva acceptabilitat o capacitat d'aconseguir la participació dels sectors implicats en la seva execució.

El resultat de tot el procés, després d'un any i mig de treball, va ser la proposta presentada al president de la Generalitat en la reunió plenària del Consell Social de la Llengua Catalana que tingué lloc el 26 de juliol de 1993.

Prenent com a base aquesta proposta, la Direcció General de Política Lingüística ha coordinat, per mitjà de la Comissió per a la Normalització Lingüística, l'elaboració de la proposta definitiva del Pla. Amb aquesta finalitat, en la reunió de 15 de desembre de 1993, la Comissió per a la Normalització Lingüística va

L'objectiu general del Pla

L'anàlisi estratègica

El sistema d'objectius i mesures

La proposta presentada a la Comissió per a la Normalització Lingüística

ratificar els objectius del Pla i va assignar-los als organismes responsables per tal que fessin la concreció de les mesures adients per aconseguir-los. D'altra banda, la informació i la coordinació dels participants en aquesta etapa final es va garantir per mitjà de les Jornades de treball que tingueren lloc a l'Escola d'Administració Pública entre el 17 i el 20 de gener de 1994.

Així, les mesures proposades pel Consell Social s'han ordenat d'acord amb la valoració emesa pel mateix Consell: les mesures d'acceptabilitat i/o efectivitat baixa (una cinquantena), per decidir si eren descartables; les que implicaven alguna gestió o decisió de naturalesa eminentment política (unes 140), per valorar-ne la viabilitat, i les que havien de ser objecte d'elaboració merament tècnica per part dels departaments encarregats de l'àmbit d'actuació respectiu (les restants, o sigui unes 250).

En aquesta línia de treball conjunt, cal remarcar que alguns dels departaments de la Generalitat han incorporat altres objectius i mesures al Pla, a part de seleccionar i remodelar les propostes rebudes del Consell Social. El resultat és la proposta definitiva de Pla general de normalització lingüística.

Nivells i cicles de programació

El caràcter flexible i periòdicament reajustable del Pla general és inherent a la seva naturalesa de pla estratègic. Aquest és un dels valors principals del Pla, tan important com el seu caràcter de punt de referència comú elaborat participativament pels actors socials més significatius del procés de normalització.

Aquest caràcter obert i dinàmic permet que el Pla s'adapti a les transformacions de l'entorn per mitjà de les revisions de què serà objecte cíclicament; alhora, l'existència de diversos nivells de programació facilita l'ajustament del Pla a les particularitats de les diverses organitzacions que han d'intervenir en la consecució dels objectius.

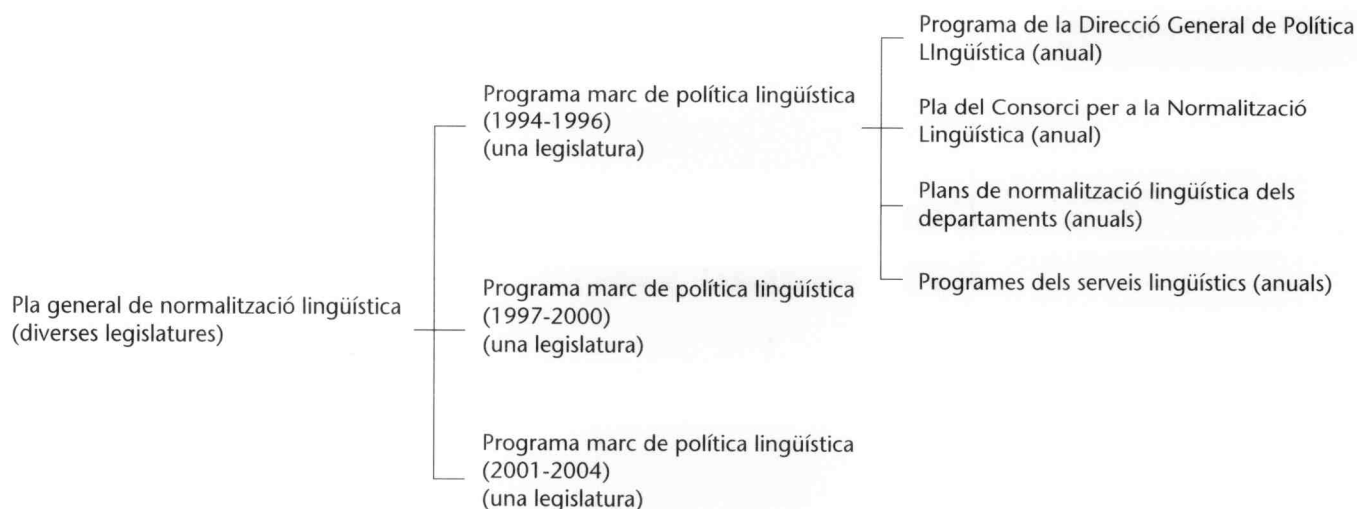
L'esquema adjunt mostra aquesta articulació entre els nivells i cicles de programació del Pla general.

L'horitzó del Pla —que cal no confondre amb les previsions estàtiques dels plans a llarg termini— comprèn un període de diverses legislatures (una dècada, aproximadament), per a cadascuna de les quals s'estableix un programa marc —aplicació dels objectius i de les mesures del Pla en l'espai d'una legislatura. Al final de cada legislatura es pot efectuar una revisió en profunditat del Pla general, amb una nova anàlisi de l'entorn, que valori les transformacions que hi ha hagut en les oportunitats i tendències desfavorables, comptant de nou amb la col·laboració del Consell Social de la Llengua Catalana.

Al seu torn, cada programa marc es desplega i concreta mitjançant els programes anuals de cadascun dels organismes que intervenen en l'execució de les mesures del Pla general. El Programa marc pot ser revisat amb una periodicitat anual per introduir-hi reajustaments menors, comptant, en aquest cas, amb la col·laboració d'una representació reduïda de les ponències del Consell Social de la Llengua Catalana.

El Programa marc de normalització lingüística 1994-1996

El Programa marc 1994-1996 comprèn cinc sectors d'intervenció: Ús oficial i drets lingüístics; Educació, recerca i joventut; Indústries culturals i mitjans de comunicació; Àmbit socioeconòmic, i Institucions sanitàries i socials. I també dos sectors territorials i de suport: Relacions culturals i territorials, i Difusió de l'estàndard i recerca sociolingüística.

Aquest Programa estableix els objectius d'àrea, les directrius estratègiques i els objectius específics d'un total de 23 àrees d'intervenció, de 4 àrees territorials i de 5 àrees de suport. El nombre total d'objectius específics és de 104, i el de mesures, 189.

Aquestes mesures plurianuals s'han classificat en 9 tipus bàsics: negocial jurídic (36 mesures), normativa d'ús lingüístic (11), subvencions i ajuts (18), programació de projectes (32), serveis interns (12), promoció i difusió (18), formació (28), assessorament lingüístic (22) i estudi sociolingüístic (12).

Quant al sistema de programació, cada mesura correspon a una fitxa marc amb els elements següents: referència a l'objectiu específic, descripció de la mesura, organismes executors, formes d'intervenció, previsió de resultats, previsió de recursos i indicador d'avaluació per a cada any de la legislatura 1994-1996.

Quant al sistema de seguiment, cada xarxa de normalització farà les seves reunions de seguiment (juny) i de balanç (novembre). La Comissió de Programació i Coordinació —òrgan tècnic de coordinació del Programa marc— farà el seguiment i l'avaluació basant-se en la síntesi de la informació recollida en les diverses reunions de seguiment de les xarxes. L'informe d'avaluació es lliurarà a la Comissió per a la Normalització Lingüística i al Consell Social de la Llengua Catalana per al reajustament de l'aplicació anual del Programa marc.

